

AV&Entertainment[®]

MAGAZINE

Jaargang 3 - nr.6 - 2007 - november

Opleidingen

1 tegen 100

Arrow Media Group

Orpheus

Ciske de Rat

Afrika! Afrika!

AV&Entertainment MAGAZINE

Andere tijden

Bob Dylan zong het al in 1964 (The Times They Are a-Changing) en even later deed Boudewijn de Groot het in het Nederlands nog eens over (Er komen andere tijden). Uiteraard ging het hen niet om de ontwikkelingen in de AV & Entertainment industrie, maar het had zomaar gekund. Ook daar komen namelijk andere tijden en die beweging is al een tijdje geleden in het werk gezet. Video is bijvoorbeeld al een tijdje met een opmars bezig en is op allerlei gebieden niet meer te stuiten. Bij Ciske de Rat – de Musical wordt bijvoorbeeld gebruikgemaakt van videoprojectie van bijzonder hoog niveau, zodat niet met decordoeken geslept hoeft te worden. Ook de ontwikkelingen op LED-gebied blijven hard gaan. Het nieuwe decor van Postcode Loterij 1 tegen 100 wordt namelijk bepaald door creatieve LED-oplossingen. Ze zorgen daar voor een enorme waaier aan lichtkleuren en bieden bovendien de mogelijkheid om met (daar is 'ie weer) video te visualiseren. Verschillende vakgebieden (die vroeger nog enigszins duidelijke grenzen hadden) krijgen steeds meer raakvlakken, toepassingen overlappen diezelfde grenzen en budgetten verschuiven. En er verschuift wel meer. De aandacht van de omroepen bijvoorbeeld. Multimediaal, crossmediaal en multiplatform ...de omroepen opereren in een sterk veranderend medialandschap en krijgen behalve de traditionele kanalen ook andere publicatiemogelijkheden. Die vragen ook om een andere werkwijze. Niet alleen worden andere apparaten dan de traditionele TV gebruikt voor het tonen van content (bijvoorbeeld mobiele TV), ook kunnen bepaalde gebruikersgroepen aangesproken kunnen worden met de voor hen relevante content (narrowcasting). Er zullen niet snel honderden nieuwe mensen worden aangenomen om alle kanalen te vullen en daarom is een verregaande automatisering van het productieproces cruciaal. Lucas Vroemen bezocht (en sprak op) een seminar in Genève, waar werd gediscussieerd over het stimuleren van het gebruik van open source media. Over zijn bevindingen verhaalt hij verderop in deze uitgave. Ontwikkelingen genoeg dus en dat is maar goed ook. Mensen die het liever bij het oude houden kunnen zich toch maar beter gaan voorbereiden, want of ze nou willen of niet: er komen andere tijden.

Veel leesplezier en kijk ook eens op onze vernieuwde website www.av-entertainment.nl!

Teun van Thiel
teun@av-entertainment.nl

The Canon 100x and 86x AF

Leaves you to focus on being a **genius.**

When you need to capture fast-moving objects from a distance, the new Canon 100x and 86x Auto Focus lenses are the best assistants you'll ever have.

These are the world's first true Real Auto Focus Field lenses. 'True' means that it is possible to stay 100% in focus from MOD to infinity, and also go from completely defocused to focused. This breakthrough AF technology at last allows you to use all your creativity to capture the most stunning, unusual or 'impossible' pictures.

Using the unique TTL-Secondary Image Registration Phase-detection System, no other auto-focus lenses are faster. And you can easily switch between Part-Time mode and Full-Time, which is highly useful during protracted shoots.

The new 100x and 86x Auto Focus lenses from Canon. Works of genius which let you create the same.

you can
Canon

www.canon-europe.com/tv-products

Film & TV

pagina

- 7,9 Film & TV Nieuws
- 10 Creatieve oplossingen bij 1 tegen 100
- 14 Groter en complexer: PICNIC'07
- 17 Column Marco R. Gerritsen
- 19 AV en media opleidingen
- 22 RTV Rijnmond
- 25 Column Ferry van Beek

Theater & Podia

pagina

- Theater & Podia Nieuws
- Marc Bruyn (Orpheus): "Als geluidsman heb je hier een fantastische werkplek"
- Videoprojectie zet juiste sfeer neer in: Ciske de Rat – de Musical
- Ontwikkelingen in de theaterwereld
- De stappen voorwaarts van Rental Management Systems (RMS)

- 53
- 55
- 58
- 66
- 70

Broadcast & Audio Techniek

27,29,

- 31,33 Broadcast & Audio Techniek Nieuws
- 36 Arrow Media Group: 'Alles binnen handbereik'
- 38 Tien dingen die je bent vergeten
- 42 The Gift Economy
- 46 Mini televisiestations
- 50 Volle kracht vooruit: IBC 2007

Show & Events

- Show & Events Nieuws
- Wereldhavendagen: drijvend huzarenstuk
- Vrouwen die bouwen
- Column Jur Kaper
- RON StageMaster
- Festivak 2007
- Wereldspektakel: Afrika! Afrika!

- 73
- 74
- 77
- 81
- 81
- 82
- 87

inventive showbiz textiles & draperies

Locatie: De Vlaamse Opera
Productie: Turandot
Materialen: geschilderd fonddoek op RetroScreen
Foto: Anemie Augustijns

www.showtex.com
info.nl@showtex.com Tel: +31 35 693 86 92

Singer-theater eerste QMAXZ theater

Het Singer-theater uit Laren is het eerste theater in Nederland waar het bewegend licht van QMAXZ wordt ingezet. René Räkers is zeer content met de zes stuks QMAXZ 575W spots en omschrijft ze kortweg als: "Waanzinnig mooi". De vraag waarom hij voor QMAXZ heeft gekozen is voor René erg simpel. "Wij hebben vertrouwen in het advies van Rolight. Wij waren op zoek naar bewegend licht en Rolight wees ons op haar nieuwe importeurschap van de QMAXZ armaturen. We kennen Rolight al jarenlang als een betrouwbare leverancier en hebben er het volste vertrouwen in dat zij er alles aan zullen doen om dit waar te blijven maken. Want de paar aandachtspunten die wij, na ingebruikname van deze armaturen ondervonden, zijn snel en accuraat door Rolight opgelost. En ook dat feit bepaald mede de kwaliteit van het totaal. Vandaar dat onze eindconclusie is: 'Wij zijn prima tevreden'."

15de Vakbeurs Theatertechniek

Van 7 t/m 9 januari wordt in Ahoy' alweer de elfde Vakbeurs Theatertechniek gehouden. De Vakbeurs Theatertechniek is dé ontmoetingsplaats voor iedereen die meer wil weten over technische faciliteiten rond podiumkunsten en zakelijke evenementen. Daarnaast zijn deze theatertechnische middelen ook van groot belang voor de inrichting van bijvoorbeeld musea, aula's, vergaderzalen in hotels, raadzaalen van gemeenten en conferentie accommodaties. Ook exposanten van videotechnieken presenteren in Ahoy'. Want steeds vaker wordt er in de theaters en op andere evenementenlocaties rondom voorstellingen gebruik gemaakt van de enorme mogelijkheden van projectie, vaak geïntegreerd met andere technieken. Zowel op tijdelijke basis als ook met vaste installaties. Op de Vakbeurs ervaren met name technici van schouwburgen, theaters en concertgebouwen, wat er aan professionele middelen, service en equipment te koop en te huur is. Topleveranciers in theatertechniek tonen de nieuwste ontwikkelingen op het brede gebied van licht, geluid, inrichting, effecttechniek, vloeren, hijstechnieken, theatertextiel, toneel- en decorbouw, pyrotechniek. Inmiddels zijn ook congres- en evenementenlocaties én evenementenorganisaties, ontwerpers, architecten en adviesbureaus ervan overtuigd, dat de Vakbeurs Theatertechniek een uitstekend trefpunt is om overzichtelijk, snel en vakkundig kennis te nemen van een zeer breed aanbod van alle technische producten voor podium-, zaal- en buitenevenementen. Meer informatie over de beurs is te vinden op: www.vakbeurs-theatertechniek.nl

VOOR

THEATER, BEURS
EN EVENEMENTEN

DE ACTIVITEITEN

VERHUUR EN REALISATIE VAN
TEXTIEL, LED STERREDOEKEN,
LAYER-PODIA, PIPES & DRAPES,
PODIUMDELEN, STANDBOUWWANDEN,
TAPIJT, RIGGING EN STOFFERING

THEARENT BV

VOOR MEER INFO KLIK OP

THEARENT.NL

vlamwerende toneelgordijnen
akoestische gordijnen
linnen en PVC tape
verduisteringsstof
horizondoeken
grondkleden
decorstoffen
dansvinyl

electrische railgarnituren
projectieschermen
vlamvrije plastics
railgarnituren
glasweefsels
praktikabels
kaasdoek
gazen

theatex

v/h auke wiegers

theater textiel en theater-inrichting

voorbancken 5 3645 gv vinkeveen nederland telefoon 0297-263087 of 264662 fax 0297-264088

Marc Bruyn (Orpheus):
"Als geluidsman heb je hier
een fantastische werkplek"

De akoestiek van de Apeldoornse Schouwburg Orpheus is beroemd en veelbesproken. Ook in een gesprek met geluidstechnicus Marc Bruyn kun je dus natuurlijk niet om dat onderwerp heen. Maar Bruyn vertelt meer. Over de ontwikkelingen op theatertechnisch gebied bijvoorbeeld en over de veranderingen in het vak. Al blijven het aller-opvallendste toch de bijzondere akoestische oplossingen, waardoor Orpheus zowel als theater als concertzaal kan dienen. "Als geluidsman heb je hier een fantastische werkplek", aldus Bruyn.

Marc Bruyn werkt alweer een jaar of zeven bij Orpheus en net zoals bij veel mensen die in de theaterwereld werken, is het ook bij hem voortgekomen uit hobby. Of zoals hij het zegt: "Ooit had ik in de kroeg met iemand een discussie over luidspre-

kers en die persoon zei dat ik maar eens bij 'm moest langskomen om te komen kijken. Daarna was ik verkocht en zo ben ik er eigenlijk ingerold." Na in Apeldoorn eerst een tijd bij poppodium Gigant te hebben gewerkt, vertrok Bruyn naar een verhuur-

bedrijf tot hij zeven jaar geleden dus bij Orpheus neerstreek. Daar werkt hij op dit moment als geluidstechnicus is een technische ploeg die uit twaalf man bestaat.

Het moet je liggen

Orpheus is een groot theater en onlangs werden nog twee nieuwe mensen aan de technische ploeg toegevoegd. Bruyn viel het daarbij op dat bij het theater wel de nodige sollicitatiebrieven binnenkwamen, maar dat het toch niet overliep van technici die op zoek zijn naar werk. Toch zit het volgens hem met de jonge aanwas wel goed: "We hebben hier ook altijd een stagiair rondlopen, die volledig meedraait met de groep om zo te ervaren hoe het werk echt in elkaar steekt. Die stagiairs zijn doorgaans van een behoorlijk niveau. Het is echt een vak dat je in de praktijk moet leren natuurlijk en de een pikt het uiteraard sneller op dan de ander. Het moet ook een beetje in je zitten, want je kunt het niet alleen maar leren. Het moet je echt liggen, anders houdt je het niet vol."

AV-Verhuurbedrijven..! Als uw projectieschermen uw visitekaartjes zijn...

en het rechtse visitekaartje ongeveer 200% langer mooi blijft... ...zou het dan ook 25% meer mogen kosten..?

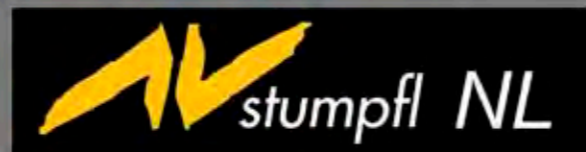
Wij verkopen geen visitekaartjes.., wel bijzonder fraaie, degelijke en vooral duurzame spanschermen in elk formaat.

Maak nu een afspraak voor een oriënterend gesprek of vraag een offerte aan. In onze showroom staan alle typen demonstratieklaar.

Monoblox 32 schermen in verhoudingen 4:3 en 16:9

Monoblox 64 schermen in combinatie van 4:3 / 16:9

System Vario 32 en 64 in elke gewenste maat vanaf 2 tot 100 meter breedte

Nieuwe Schaft 3a, 3991 AS Houten Tel. +31 (0)30 6361481
e-m@il: info@avstumpflNL.com www.avstumpflNL.com

Ontwikkeling

Zelf is Bruyn iemand die het vak inderdaad in de praktijk écht onder de knie heeft gekregen en door de jaren heen heeft hij het ook zien veranderen, zo zegt hij: "Door het hele Arbo-verhaal bijvoorbeeld. Soms zitten daar wel regels bij waarvan je je afvraagt of het wel zo nodig is, maar het grootste belang is natuurlijk wel dat je veilig werkt. Bij elke productie werk je weer met andere mensen en dan is het wel zo handig als dergelijke regels er zijn en je dus aan de veiligheidseisen voldoet. Het is

is de ruimte die overal is en die het een werkbaar geheel maakt. Als je bovenin begint, dan valt het zelfs op de rollenzolder al op. Niks 'kruip-door-sluip-door', maar voldoende bewegingsruimte en bovendien slimme oplossingen die het werken er makkelijk maken. Bruyn: "De rollenzolder is eigenlijk verdeeld in drie velden en in elk veld zijn drie beweegbare balken aangebracht, die naar elke plek in het betreffende vak geschoven kunnen worden. Aan die balken hangt een motor, waarmee 1000 kilo getrokken kan worden. Met die

lijkheden is het mogelijk om bijvoorbeeld een warm en intiem theatergeluid te creëren, maar kan net zo goed een akoestiek gecreëerd worden dat zich kan meten met de allerbeste concertzalen. "Dat kan bijvoorbeeld doordat er verschillende gordijnen hangen aan de zijanten van de zaal", legt Bruyn uit. "Met een afstandsbediening kunnen we die gordijnen verder open of dichtzetten en daarmee kan bijvoorbeeld qua nagalmtijd gevarieerd worden tussen 1,4 en 2,4 seconden. Dat is dus een van de middelen waarmee we de akoestiek altijd

hangen. Erboven gaat op bepaalde plekken de hoogte verder tot 23 meter. De panelen sluiten de zaal niet helemaal af van die ruimte, maar ze zorgen er wel voor dat het geluid op de juiste manier de zaal inrolt.

Stil

Wanneer op het toneel eens niets gebeurt in Orpheus, zal opvallen hoe bijzonder stil het er kan zijn. Geen makkelijke opgave in een theater, maar er zijn bijvoorbeeld heel strenge eisen gesteld aan alle technische installatie. Bruyn: "De luchtbehandeling is bijvoorbeeld heel stil gemaakt. In de kanalen is veel glaswol aangebracht en de lucht wordt met zo'n lage snelheid de zaal in geblazen, dat je ook daar niks van merkt." Ook bij de koelinstallatie is amper geluid te horen. "Het geluid dat er dan overblijft is van zo'n laag gehalte dat het eigenlijk niet eens meetbaar is. Als je in die stilte ineens een bezem zou laten vallen bij een 'harde' akoestische opstelling, dan zou iedereen zich helemaal rot schrikken", aldus Bruyn. De geluidstechnicus is uitermate tevreden over het geluid in Orpheus. "Ook omdat ik bij de verbouwing in 2003/2004 zelf erg nauw betrokken ben geweest bij hoe het hele audiogebeuren hier moest worden. Dat zie je dan bijvoorbeeld terug in de keuze voor de apparatuur waar hier mee gewerkt wordt (zie kader). We hebben hier een topgeluid en kunnen ons meten met de beste concertzalen. We kunnen hier alles programmeren wat we willen, omdat we het geluid er altijd op kunnen aanpassen en zo blijft het enorm afwisselend. Wat wil je als geluidstechnicus dan nog meer?"

ook een kwestie van hoe je de regels interpreteert natuurlijk." Ook op technisch gebied vinden uiteraard altijd de nodige veranderingen plaats. "Het hele videogebeuren is nog steeds heel sterk in opkomst. Op dit moment staat hier bijvoorbeeld de musical Ciske de Rat, waarbij de decors geprojecteerd worden. Als theater kun je in die ontwikkelingen eigenlijk niet mee, want als je dit jaar apparatuur zou aanschaffen dan is het volgend jaar weer oud. Daarom huren wij die spullen ook altijd in", legt Bruyn uit.

Rollenzolder

Wat opvalt bij een rondje door Orpheus

dingen kun je dus als het nodig is op een makkelijke manier overal komen en dat is toch prettig werken."

Variatie

Het moet voor Bruyn sowieso prettig werken zijn bij Orpheus. De vrijheid en de afwisseling in de theaterwereld noemt hij namelijk de mooiste aspecten van zijn vak en juist die afwisseling is bij Orpheus nog groter dan op andere plekken. "Door de slimme akoestiekoplossingen (ontworpen door Artec) kan er namelijk naar hartelust gevarieerd worden. De akoestiek kan worden aangepast aan de voorstelling die gaat plaatsvinden. Juist door die variatiemoge-

kunnen optimaliseren." Andere middelen die bij Orpheus voor handen zijn om altijd tot de juiste akoestiek te kunnen komen, zijn reflectiepanelen, een reusachtige galmkamer en een mobiele 'orkestschelp'. "De orkestschelp bestaat uit houten, gebogen klankkaatsers. De elf klankkaatsers (ieder 9x3 meter) staan op wielen en wegen maar liefst 1400 kilo, per stuk welteverstaan", gaat Bruyn verder. De zwaargewichten kunnen in verschillende samenstellingen en vorm achter het orkest worden neergezet, al naar gelang de omvang van het orkest. Ook het akoestische plafond is indrukwekkend te noemen. Grote panelen van 18 x 5 meter die op 13 meter hoogte

Het geluid

In een zaal waar de akoestiek zo neigt naar perfectie als bij Orpheus, mag natuurlijk ook het geluid alleen van uitstekende kwaliteit zijn. Bij de verbouwing werd de geluidsinstallatie door HWP Theateradvies uitbesteed, waarbij uiteindelijk werd gekozen voor Audio Electronic Mattijssen (AEM). Qua apparatuur is destijds gekozen voor een M2D Curvilinear Line Array systeem in een stereo opstelling, aangestuurd door een LD-3 Array Line Driver. Per kant worden negen M2D luidsprekers gevlogen, aangevuld met 700-HP subwoofers, MM4 frontfills en UPA centre-cluster. Het systeem wordt daarnaast nog aangevuld met 2 x 1 UPA links en rechts op de subwoofers.

Voorafgaand aan de oplevering werd het systeem door Niels Janssen (SIM Engineer), Eric Mattijssen (AEM) en Marc Bruyn geoptimaliseerd met behulp van het merkonafhankelijke meetsysteem SIM-3.

SIM (Source Independent Measurement) meet tegelijkertijd op verschillende, willekeurige locaties in de zaal systeembalans, fase- en frequentiegedrag en impuls response. Afhankelijk van de resultaten kunnen correcties worden gerealiseerd door fysieke verplaatsing van componenten en/of externe processor, zoals Soundweb, Audio of bijvoorbeeld losse EQ's en delay's. SIM-3 is zoals gezegd brononafhankelijk en het is geschikt voor het optimaliseren van iedere geluidsinstallatie, ongeacht het merkplaatje op de kast. In Orpheus is geSIM'ed door Niels Janssen, die vertelt over de voordelen van het SIM-3 systeem: "Qua opbouw en metingen valt vooral op dat de weergave van frequency response heel snel gaat. Dat is bijvoorbeeld belangrijk voor juiste metingen tijdens een live concert. Ook is de bediening van de software snel en overzichtelijk met behulp van muis én toetsenbord. Bovendien is het mogelijk om vier opgeslagen metingen plus de live data te vergelijken."

Videoprojectie zet juiste sfeer neer in: **Ciske de Rat - de Musical**

De musical Ciske de Rat, gebaseerd op de trilogie van Piet Bakker, behoort tot het Nederlandse cultuurgoeid. De musical vertelt het beroemde verhaal, maar laat ook zien hoe het Ciske vergaat als volwassen man. De belevenissen van Cis de Man, gespeeld door Danny de Munk, zijn door de musical heen geweven en geeft een nieuwe dimensie aan dit oer-Hollandse verhaal. De hit 'Ik voel me zo verdomd alleen' ontbreekt natuurlijk niet, naast de 26 nieuwe nummers die door Henny Vriente voor deze musical zijn geschreven.

In de musical zorgt de kleine Ciske opnieuw voor momenten van ontroering, humor en brutale streken en laat de musical zien hoe de volwassen Ciske met zijn verleden probeert te leven. De choreografie (Stanley Burleson), de kostuums (Yan Tax), het decor (Misjel Vermeiren en Carla Janssen Höfelt), het licht (Uri Rapaport) en de videoprojecties (Arjen Klerkx en Coen Bouman) creëren daarbij prachtige toneelbeelden.

Videoprojectie

Videoprojectie speelt in de musical een belangrijke rol doordat de diverse locaties zich afspelen in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw en de gedachten van Ciske daarop worden weergegeven. Een techniek die Arjen Klerkx en Coen Bouman al eerder hebben toegepast in Rembrandt The Musical. Daarbij werden de schilderijen geprojecteerd op schermen die be-

wogen waarbij de projectie synchroon liep met de beweging. Arjen: "De inspiratie voor de sfeerbeelden bij deze musical hebben we gehaald uit twee fotografen: Jacob Olie en Bernard Eilers en de schilder/fotograaf George Breitner uit de vorige eeuw. Jacob Olie genoot bekendheid als gedreven fotopionier en portretfotograaf, maar is vooral beroemd geworden als de man die het beeld van negentiende-eeuwse Amsterdam heeft vastgelegd op de gevoelige plaat. Bernard Eilers is vooral bekend om zijn sfeervolle en betoverende foto's en George Breitner om zijn impressionistische Amsterdamse stadsgezichten en zijn fotografie. Met ons team, bestaande uit mijzelf, Coen Bouman, Joost Gulien van Creative Animal voor de animaties en Bertus Gersen voor de fotografie, hebben we stapels oude foto's en schilderijen bekeken uit die tijd. We hebben er zeker drie tot vier weken over gedaan om alleen al de

juiste stijl te ontwikkelen voor de in totaal 27 scènes, die ook meerdere sfeerbeelden bevatten. Beelden die mede zijn bepaald in samenspraak met de scriptschrijver, decor- en lichtontwerper en de regisseur."

Bewerking

Naar aanleiding van de beelden van Jacob Olie, Bernard Eilers en George Breitner, heeft Bertus Gersen foto's gemaakt van diverse locaties in Amsterdam, die vervolgens met Photoshop zijn bewerkt tot fotomontages/collages met nauwkeurige details uit die tijd. "Zo hebben we bijvoorbeeld beelden van oude kozijnen gemonteerd in de foto's. Het complete beeld is uiteindelijk samengesteld en opgebouwd uit verschillende huizen, straten etc. Dat kostte behoorlijk veel tijd aan vormgeving", legt Klerkx uit. "Ieder teamlid beschikte over een eigen studio/werkplek. De computers waren via een netwerk aan

elkaar verbonden met een centrale server als opslag en back-up. Op deze manier konden we elkaars projecten bekijken en ook aanvullen. Nadat de beelden klaar waren, zijn de animatie effecten aangebracht met behulp van Adobe After Effects en Cinema 4 D, programma's voor het maken van professionele motion graphics, visuele effecten, stilstaande beelden en animatiefilms. In de voorstelling zitten verschillende beelden met animatie zoals de scène op het strand in Zandvoort, waar het duingras als het ware door de wind wordt bewogen of de scène op de Grebbergen, waar de soldaten worden beschoten en de bewegende beelden met donkere wolken een dreigend effect geven. Het aantal animaties hebben we bewust klein gehouden. Het mag ook niet overheersen. Vandaar dat we in de voorstelling ook geen cross fade gebruiken, maar geleidelijk vloeiende overgangen. We willen de toeschouwer meekrukken in een bepaalde sfeer. De beelden die we dan ook gebruiken, zijn zeker geen aaneenschakeling van losse plaatjes", aldus Arjen.

Programmeren

"Het programmeren van de beelden op de

Techniek

Voor de videoprojectie wordt gebruik gemaakt van zes gestackte Barco CLM R10+ DLP projectoren (geleverd door JVR) met een hoge lichtopbrengst van 10.000 ANSI Lumen. Het DVI signaal is verdeeld over twee en vier gestackte projectoren met een zo hoog mogelijk resolutie van 1600 x 1200 en wordt geprojecteerd half cirkelvormig projectiescherm met een hoge lichtopbrengst. "JVR audiovisual is trots om de projectiefaciliteiten, die zo een grote impact op een productie hebben, te mogen verzorgen. De hoge kwaliteit van de projectie is het resultaat van de combinatie: hoge lichtoutput van de projectoren en de weergave van goede content in hoge resolutie", aldus Jeroen Jongenelen (JVR audiovisual). De beelden staan op mediaservers: de Hippotizer HD (geleverd door Gobo Image) die speciaal is ontwikkeld voor grote projecties tot 25 meter x 20 meter en 8 lagen aan kan van 1920 x 1080 en een master laag. Voor speciale toepassingen kan er custom software worden geschreven. Bijvoorbeeld zoals in de musical Rembrandt, waar de videobeelden mee bewegen met schermen die aan een rail lopen.

lichttafel Grand MA hebben we samen gedaan met Tom van Rijsewijk van Tenfeet", gaat Klerkx verder. "De beelden zijn namelijk gekoppeld aan de lichtstanden van elke scène en lopen synchroon met de cues. Een hels karwei, zeker wat betreft de timing. Vandaar dat we ook hebben getimed hoe lang een scène duurt. Daarbij hebben we ook de tijd van het applaus na een lied ingecalculereerd (ongeveer 4 seconden). Van tevoren heb ik met Uri alles goed doorgesproken en zijn we aan de slag gegaan aan de hand van het scène plan. Ook hebben we het decor in 3D nagebouwd in

de computer om een realistische indruk krijgen van het geheel. De voordelen zijn legio: lichteffecten kunnen vooraf beoordeeld worden en er kan aanzienlijke tijdswinst behaald worden bij de repetitie, knelpunten met zichtlijnen of changemenen kunnen hiermee al in de voorbereiding worden opgespoord. Dat komt de kwaliteit van het eindproduct ten goede en het werken op locatie zelf wordt efficiënter. Ook het effect van videoprojectie hebben we hiermee geëvalueerd en dat kwam aardig overeen met wat we in de praktijk gerealiseerd hebben. Het is een creatief

proces dat in verschillende fasen verloopt. Eerst hebben we ruwe versies gemaakt, die nog verschillende keren is veranderd op verzoek van de regisseur, die bijvoorbeeld een scène eruit heeft gehaald of verplaatst. In de praktijk betekent dat er nieuwe overgangen gemaakt moeten worden. Grootste probleem met videoprojectie is dat elke verandering drie dagen rekentijd kan kosten. Tijdens de repetities en de try-outs zijn de projecties verder gefinetuned. Soms blijkt de projectie wat te fel en dient het gedimd te worden. Op een computerscherm ziet een beeld er namelijk anders uit dan op een projectiescherm van 125m²." Projectie biedt volgens Arjen veel mogelijkheden en je kunt er mooie sfeerbeelden mee creëren. Heel anders dan met decorstukken alleen.

Projectiekwaliteit

Omdat de kwaliteit van projectie jarenlang niet je van het is geweest, twijfelde Henk van Gilpen (Technische Supervisie) zo'n anderhalf jaar geleden een beetje toen de ontwerpers van Ciske de Rat – de Musical

begonnen te praten over videoprojectie als decor. "In principe hielden ook wij ons eigenlijk al jaren bezig met projectie, maar pas de laatste jaren is de kwaliteit echt goed geworden." Toen van Gilpen vervolgens al met de musical 'Ciske de Rat' in het achterhoofd 'Rembrandt de Musical' bekeek en daar de prachtige content van Arjen Klerkx geprojecteerd zag, ontstond het idee om Klerkx ook voor Ciske de Rat te gaan benaderen. Zo gezegd, zo gedaan en dus mocht Klerkx ook voor deze productie aan de gang. Van Gilpen: "En als ik nu moet zeggen wat het meest typische aan deze productie is, dan kan ik met 100% zekerheid zeggen dat dit het video-gebeuren is. Het is een mooie manier om veel verschillende achtergronden te creëren, zonder dat je met allemaal doeken in de weer moet gaan, zoals het vroeger natuurlijk wel ging."

Geautomatiseerd

Het decorontwerp komt op naam van Misjel Vermeiren en Carla Janssen Höfelt en dat ontwerp is eigenlijk van begin af

aan overeind gebleven. "We hebben tijdens de voorbereidingen dicht bij het originele plaatje kunnen blijven, wat eigenlijk best bijzonder is bij een nieuwe en geheel eigen productie", merkt Van Gilpen daar over op. "Iedereen was er meteen tevreden mee. Ook Joop van den Ende, die in het begin ook wel wat twijfelde over het werken met videoprojectie, was direct enthousiast." Wat volgens Van Gilpen verder nog opvallend is aan de productie is dat de changementen allemaal geautomatiseerd zijn. "Juist bij een reizende voorstelling is dat niet erg gebruikelijk", vertelt hij. "We hebben daarvoor gekozen omdat er heel veel verschillende scènes in het stuk zitten. Als er om de vijf minuten een hoop crewleden op het podium komen, dan klopt vanuit de zaal het plaatje eigenlijk niet meer. Dat zou in mijn ogen dus niet werken en dus heb ik het verzoek om automatisering meteen bij de directie neergelegd. Eerst kreeg ik een direct 'nee' te horen, maar daarna is het toch nog gelukt de directie te overtuigen van het feit dat het de show echt ten goede zou komen. Dat is ook gebleken, want ik durf gerust te stellen dat Ciske de Rat van alle compleet nieuw te maken producties onze beste musical ooit is."

Belichtingsapparatuur

Ook Flashlight heeft meegewerkt aan de productie van Ciske de Rat – de Musical. "En we zijn er trots op dat we deze productie van de belichtingsapparatuur mogen voorzien", vertelt projectleider Bas Kind. Naast een flinke set materiaal is de grote knaller een arsenaal van 25 gloednieuw aangekochte VL 1000 Arc armaturen (met shutterpakket) van Vari*Lite importeur

Candela uit België. Kind: "Lichtontwerper Uri Rapaport was vooral gefcharmeerd van de extreme zoommogelijkheid waarmee deze spot is uitgevoerd. Daarnaast heeft de VL 1000 AS een nauwkeurig geautomatiseerd messensysteem, waarmee het licht strak bijgesneden kan worden op de plekken waar dat nodig is."

Bijzonder project

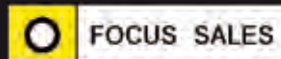
Voor de muziek voor Ciske de Rat – de Musical werd aangeklopt bij Henny Vrienten, die in eerste instantie zeker dacht te weten dat dit niks voor hem zou zijn: "Zo'n twee jaar geleden werd ik gebeld met de vraag of ik eens wilde komen praten over muziek voor de musical Ciske de Rat. Ik was wel eens eerder voor een musical gevraagd en toen heb ik nee gezegd. Ik ben niet zo thuis in het musicalgenre. Ik kende de grote musicals wel zoals The West Side Story of Sondheimmusicals en die vind ik heel goed. Maar daar onder zit een laag musicals die mij minder liggen, die ik gewoon niet zo sterk vind. Dus eigenlijk dacht ik meteen: 'Dat is niets voor mij'. Ik kreeg daarna de synopsis, een van de eerste aanzetten van het script. Ik las tien pagina's en toen wist ik dat ik dit wilde doen. De teksten spraken me aan en het feit dat het verhaal wordt verteld vanuit het perspectief van zowel het jongetje Ciske als de man die hij later is geworden. Daarnaast is het natuurlijk uniek dat de rol van de volwassen Ciske wordt gespeeld door Danny de Munk, de jongen die Ciske in eerste instantie heeft vertolkt. Kortom: ik voelde aan alles dat dit een heel bijzonder project ging worden en daar ben ik altijd op uit. Ik ben niet geïnteresseerd om

COUNTRYMAN ASSOCIATES, INC

ISOMAX

E6 EARSET MICROPHONE

DE E6 IS EEN REVOLUTIONAIRE COMBINATIE VAN EEN PRACHTIGE VORM, BUITENGEWONE GELUIDSKWALITEIT IN ZO'N KLEINE VORM GEGOTEN DAT HET VANAF DE EERSTE RIJ BIJNA NIET ZICHTBAAR IS.

BIJLMERMEERSTRAAT 14 - 2131 HG HOOFDDORP
TEL 023 5544614 - FAX 023 5544601
WWW.FOCUS-SALES.NL
EMAIL: INFO@FOCUS-SALES.NL

Slaap lekker...

...geen nachtmerries meer!

Toen de Hippotizer verscheen introduceerde het eigenschappen waar men eerder slechts van kon dromen. Wij verbeterde de machine in functionaliteit. Maar alle media servers hebben toch nog hun mankementen? Het voorbereiden van media, voorzien van een netwerk, organiseren van bestanden.....

Maak je geen zorgen. Hippotizer Versie 3 maakt het je makkelijk. De Hippotizer zal automatisch alle soorten media bestanden coderen. Laad een folder in, zelfs met ongecomprimeerde video en de Hippotizer zal je voorzien van rijke vloeiende beelden. Vandaag is de V3 de enige media server die hardware acceleratie decoding met een alpha channel toepast. Met onze bekende slow-motion frame blending, ziet uw creatie er bij elke snelheid mooi uit. HippoNet geeft u uitgebreide server management over een standaard Gigabit Lan netwerk. Zet protocols zoals DMX, ARTNET, MIDI of timecode in een server en gebruik HippoNet om te communiceren. Geen extra kabels meer naar elk apparaat. Programmeer uw show in een tijdlijn, bedien meerdere systemen op afstand vanaf uw laptop en de droom wordt langzaam werkelijkheid. Dit alles betekend snelle installatie minder voorbereidings tijd. U ligt eerder in bed dan U had gedacht!!! Slaap lekker.

www.digigobo.nl

Bezoek de

11e VAKBEURS THEATER TECHNIEK

óók voor AV-professionals

**GRATIS
TOEGANG**
Entreekaart
niet nodig

**Dé ontmoetingsplaats
voor iedereen die meer wil weten
over alle technische faciliteiten rond
podiumkunsten en zakelijke
evenementen zoals licht, geluid,
audiovisueel, trekkenwanden,
tribunes, hijstechnieken,
theatertextiel, meubilair, etc.**

**Dagelijks lezingen verzorgd door de
Vereniging voor Podiumtechnologie
(www.vpt.nl)**

Maandag 7 januari 2008 10:00-18:00 uur
Dinsdag 8 januari 2008 10:00-18:00 uur
Woensdag 9 januari 2008 10:00-17:00 uur

**Hal 1
AHOY Rotterdam**

Alle informatie over deze beurs vindt u op:

www.vakbeurs-theatertechniek.nl

Secretariaat: 0252 360 136

Het geluid bij Ciske

Ook Focus levert een bijdrage aan Ciske de Rat – de Musical. Een bijdrage waar het bedrijf trots op zegt te zijn. Focus levert geluidsapparatuur, volgens de specifieke wensen van de geluidsontwerper Jeroen ten Brinke. Samen met zijn compagnon Jeroen Bas, is een fantastisch geluidstechnisch resultaat bereikt. Uiteraard kan dat alleen met zeer goede collega geluidstechnici: Igor Milosavljevic (mixage), Walter Nelissen en Ray Elderman. Het script is dermate complex met de vele zenders, dat ondanks de verregaande automatisering, het nog steeds uiterst moeilijk te mixen is. Soms staan er veertig man tegelijk op het toneel die zeer snel opeenvolgende teksten hebben.

Om de set sneller en efficiënter op te bouwen zijn er karren waarin meerdere racken met apparatuur zijn geplaatst, die zo als een geheel kunnen worden vervoerd. Alle onderlinge bekabeling tussen alle apparatuur in de karren kan tijdens het transport gewoon blijven zitten. Dit scheelt tijdens de op- en afbouw veel tijd.

De geluid/video installatie van Ciske bestaat o.a. uit:

- Mixer: Digico D5T
- PA speakers: Alcons 32x LR14 met lo-speakers & subs
- Monitors: Aviom Pitmix en diverse Apogee speakers.
- Zenders: 50x Sennheiser SK50A met 1046 ontvangers.
- Video systeem: met 6 camera's en een tiental monitors

Reageren op dit artikel?
Dat kan op www.av-entertainment.nl

iets te doen dat er al is, ik wil meewerken aan iets nieuws. Dat is deze musical."

Maakproces

Voor Vriente was het dus de eerste keer dat hij voor een musical aan het werk ging. Zelf wist hij vooraf niet zeker of hij het goed zou kunnen: "Inderdaad, maar ik twijfel bij alles wat ik doe of ik het wel kan. Ik schrijf veel muziek voor Sesamstraat en vroeger ook voor Klokhuis. Ook dan vraag ik me bij elk nieuw liedje af of het goed genoeg is." Het bleek uiteindelijk prima te werken, al was het wel heel anders dan het schrijven van bijvoorbeeld filmmuziek. Vriente: "De afgelopen twee jaar zijn er steeds lezingen van het script geweest, daar wordt voortdurend aan gesleuteld. Vervolgens krijg ik van de tekstdichter de tekst en ga ik met hem aan de slag. Ik stel voor om sommige dingen net iets anders te zeggen, ik stel hem vragen over de tekst en ga zo maar door. Dan maak ik eens wat en wordt daar weer aan geschaafd en zo gaat dat maar door. Ik heb gemerkt dat je bij musical door heel veel fases heen gaat, dat je heel veel bezig bent met fijn slijpen. Bij een film is dat heel anders. Ik ga dan pas met die muziek aan de slag als de film af is. Nu ben ik al veel eerder bij het maakproces betrokken. Ik vind dat heel boeiend." De film Ciske de Rat heeft Vriente bij het schrijven van de muziek niet beïnvloed, zo zegt hij: "Dat valt wel mee. Ik vond het een heel leuke, goede film maar ik denk dat iedere tijd zijn eigen manier heeft om verhalen te vertellen. De film Ciske werd gemaakt in de jaren tachtig en die invloed zie je. Deze musical is van deze tijd, dus dat is toch weer anders. Als ik voor deze musical in 1985 muziek had geschreven, had ik het misschien in reggae gedaan, nu heb ik voor een klassieker benadering gekozen."

Meer musicals?

De vraag of Vriente nu de smaak van het werken voor musicals te pakken heeft gekregen, steekt natuurlijk de kop op: "Ik heb dit met vreselijk veel plezier gedaan in ieder geval. Weet je, het klinkt misschien als een oude man als ik dit zeg, maar de melodie is uit de samenleving verdwenen. Echte mooie, gedragen liedjes kom je nauwelijks nog tegen, het ritme is bij heel veel muziek voor de melodie komen te staan. Ook bij veel van mijn muziek hoor. Maar als je nou ergens echte melodieën kunt schrijven, met mooie duetten, met grote dramatiek, met melancholie, dan is het in de musical. Je kunt muzikaal enorm uitpakken. Dat is natuurlijk verschrikkelijk leuk. Dus nee, ik sluit niet uit dat ik meer musicals ga doen."

Fotografie: Joris-Jan Bos

UW PENSIOEN: WELKE REGIE VOLGT Ú?

Een Magistrale stralende zon - Theaterhuize L.I.N.D.A.

Voor lijfrente met resultaatdeling kijk op www.kunst-cultuur.nl of mail naar: info@kunst-cultuur.nl

Kunst en Cultuur pensioen en verzekering / Laan Copes van Cattenburch 54 / 2585 GC Den Haag / 070 - 306 56 78

KWALITEIT HERKENT U IN EEN OOGOPSLAG!

Toonaangevend in totaaloplossingen

Goede apparatuur verkopen kan iedereen. Goed ermee omgaan en alle mogelijkheden voor uw doeleinden benutten, dát is de kunst. HulsKamp verstaat die kunst. Al meer dan 35 jaar. Als toonaangevende partner voor beeld en geluid, groot geworden door verkoop en verhuur van audiovisuele apparatuur. HulsKamp levert alles. Van reversmicrofoons tot **turn-key** projecten. Van kleinschalige presentatietools tot complexe audiovisuele installaties, complete videoproducties en grafische reamedisplays in diverse formaten.

Als enig audiovisueel bedrijf in Nederland is HulsKamp volledig full service leverancier op HD gebied. Of het nu gaat om de verhuur of verkoop van HD projectoren, HD camera's en HD montagefaciliteiten.

HULSKAMP AUDIOVISUEEL
Proostwetering 31
3543 AB Utrecht

030 6005252
info@hulskamp.nl
www.hulskamp.nl

HULSKAMP
AUDIOVISUEEL

RENTAL

SALES

CONTENT CREATION

Ontwikkelingen in de theaterwereld "Regels zijn nodig, maar laat mensen met praktijkervaring mee beslissen"

In gesprekken met toneelmeesters en theatertechnici komen een paar onderwerpen bijna altijd aan bod. Regelgeving, integratie en koppelingen en de snelheid van theatertechnische ontwikkelingen zijn van die dingen. Vijf leveranciers in de theaterwereld kregen evenzoveel hete hangijzers voorgelegd. Ze pakken ze met beide handen aan.

Het is voor theaters onmogelijk om up-to-date te blijven. Daarvoor gaan de ontwikkelingen te snel en zijn vernieuwingskosten vaak te hoog.

Robert Winters: "Het is voor theaters zeker niet makkelijk up-to-date te blijven. Maar het is wel mogelijk om op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen. Nieuwe producten volgen elkaar snel op, maar door de huidige media is het qua kennis relatief

makkelijker bij te houden. Dat vernieuwingskosten hoog zijn, willen we graag bestrijden. Vaak zijn innovaties bedoeld om veiliger en sneller te werken. En wat te denken van gebruikersgemak? Ook dat scheelt tijd. Neem daarbij de vaak lagere onderhoudskosten van nieuwe producten en je hebt je winst al binnen. De kostprijs is niet het belangrijkste, je moet kijken wat een langer gebruik je scheelt qua kosten."

Rudolf Nagtzaam: "Op het gebied van licht en geluid is het minstens zo belangrijk om een kwalitatief hoogstaand systeem te leveren. Daar hoeven dan niet altijd de allernieuwste snufjes in verwerkt te zijn, maar het moet wel een systeem zijn waarmee de grote verscheidenheid aan bezoekende gezelschappen, artiesten en bands zo goed mogelijk mee uit de voeten kunnen. Specifieke dingen worden vaak ook door

De deelnemers
Bart Janssen, Stakebrand B.V.
Robert Winters, Rolight
Anton Rolink, Artitude
Ben Weijters, Wytex
Rudolf Nagtzaam, TM Audio

de bezoekers zelf meegenomen. Een licht- of geluidssysteem dat goed bij de zaal past, multifunctioneel, goed geïnstalleerd en van goede kwaliteit is, kan probleemloos jaren mee."

Bart Janssen: "Een theatertechnische installatie wordt aangeschaft voor een langere periode. Er is onderscheid te maken tussen het mechanische gedeelte en

het besturingstechnische gedeelte. Het is bij ons mogelijk om up-to-date te blijven wat betreft software, waardoor theaters steeds kunnen werken met de laatste versie. Tevens bestaat de mogelijkheid om (preventief) zaken in het besturingsnetwerk te vervangen, denk hierbij aan vitale onderdelen als computers en op latere termijn besturingselementen als regelaars. Ook op installaties van zo'n tien jaar oud zijn alle gangbare voorstellingen op een goede manier uit te voeren. Het waarborgen van de bedrijfszekerheid en veiligheid is hier de belangrijkste factor. De mechanische installatie kan, mits goed onderhouden, zeker twintig jaar mee."

Bij ver- of nieuwbouw van theaters moeten technici in een veel vroeger stadium betrokken worden om de werkbaarheid van het theater groter te maken.

Anton Rolink: "Dat is inderdaad zo. Of in ieder geval mensen aanstellen die het doel niet uit het oog verliezen. Overigens is een theater natuurlijk wel meer dan een werkvloer alleen."

Ben Weijters: "Daar ben ik het zeker mee eens. Technici zijn zeker ondergewaardeerd wat betreft meedenken in ver- en/of nieuwbouw."

Rudolf Nagtzaam: "Dat is een mogelijkheid, wel is het zo dat elke technicus andere ideeën en voorkeuren heeft. Kritiek en opmerkingen achteraf zijn van alle tijden. Een theater moet vele heren dienen en zal dus ook op elk gebied bepaalde concessies moeten doen waar ofwel de technicus, de bezoeker of de directeur het niet mee eens is. Een goede adviseur die in staat is de praktijk te vertalen in voor de directie en gemeente grijpbare termen is van essentieel belang. Deze adviseur heeft als primaire taak het eisen- en wensenpakket van de techniek te vertalen en te implementeren."

Robert Winters: "Hoe eerder hoe beter, dat is ons standpunt. Omdat dergelijke trajecten over jaren kunnen lopen, zien we wel eens verouderde systeemeisen en producten in de aanvraag staan. Door goed mee te denken met de werkelijke wensen van de theatergebruikers hebben we samen de gelegenheid de wensenlijst aan te passen aan de laatste stand der techniek. Een kostenbesparing, tijdswinst en bovenal een nog meer tevreden klant is dan veelal het gevolg."

Regelgeving en richtlijnen zijn nodig, maar worden soms ook te ver doorgevoerd.

Bart Janssen: "Regelgeving, richtlijnen en normen zijn zeker noodzakelijk. De kwaliteit van verschillende installaties kan op deze manier wat betreft veiligheid worden vergeleken. Het is zinvol om duidelijkheid te hebben over waaraan voldaan moet worden en aan welke normen er getoetst wordt bij de keuring van een installatie. Dit voorkomt dat appels met peren vergeleken worden. Ieder bedrijf hanteert andere oplossingen om tot een vergelijkbaar resultaat te komen. Afhankelijk van de aanbestedende partij en/of klant, zit er nog

vaak verschil in de eisen. Eenduidigheid vergroot de duidelijkheid voor klant en leverancier.”

Ben Weijters: “Uiteraard. Regels worden gemaakt achter het bureau, zijn meestal overtrokken en moeilijk toepasbaar, of te kostbaar. Uiteraard zijn er regels nodig, maar laat mensen met ruime praktijkervaring mee beslissen.”

Anton Rolink: “Zeker weten. Het is natuurlijk goed dat er regels zijn en er paal en perk wordt gesteld. Het is ook lastig hier iets negatiefs over te zeggen, maar ik heb zo af en toe het idee dat er geheel andere motieven zijn.”

Robert Winters: “Een lastig onderwerp. We hebben in februari van dit jaar niet voor niets hier ook de nodige informatie aan besteed tijdens ons seminar ‘Rigging’. Veiligheid gaat boven alles, is ons motto. De regels komen echter niet voor niets. Veelal is hier sprake van ‘oorzaak en gevolg’. Dat er door onwil, onwetendheid, onkunde en ongelukken nog meer regels bijkomen lijkt daarmee een feit. Maar of deze extra regels voor meer veiligheid zorgen is maar de vraag.”

Er wordt op het gebied van theatertechniek te vaak ‘vernieuwd om het vernieuwen’.

Anton Rolink: “Er moet toch verdiend worden? En wat is er mis met innovatie?”

Rudolf Nagtzaam: “Op onze deelgebieden (licht en geluid) gaat die stelling voor zover ik weet niet op. De geleverde theaterinstallaties zijn vooral functioneel, van goede kwaliteit en gebaseerd op jarenlang probleemloos functioneren.”

Bart Janssen: “Vernieuwingen bij Stakebrand B.V. zijn altijd ingegeven door een voortschrijdend inzicht in techniek, of door een specifieke klantwens. Stalogic Centurion is in het leven geroepen om te kunnen beantwoorden aan de laatste eisen op gebied van veiligheid en functionaliteit. Dit vergroot de mogelijkheden voor de gebruiker, gecombineerd met een ergonomisch en gebruiksvriendelijk bedieningsmeubel. Wanneer de klant een specifieke wens heeft is dit altijd bespreekbaar, wij trachten altijd met een oplossing op maat te komen.”

Robert Winters: “Voor zeer weinig theaters lijkt deze luxe weggelegd. Was het maar zo dat iedereen dit kon veroorloven. De krappe budgetten laten dit lang niet altijd toe.”

Ben Weijters: “Hier kan ik persoonlijk geen uitspraak over doen. Maar als je technici hebt met passie, kennis en inzet, is dat waar ze extra voor gaan.”

Door steeds verdergaande integratie en koppelingen moeten verschillende leveranciers van theatertechnische apparatuurproducten steeds meer van elkanders werkgebied weten. Hetzelfde geldt voor de mensen die er mee moeten gaan werken.

Anton Rolink: “Ik zie het verband niet. Het zijn juist de mensen die er mee werken die vaak het inzicht hebben in hoe iets op elkaar afgestemd kan worden. Als leveranciers onderling deze koppelingen niet kunnen of willen maken, dan zijn ze niet goed bezig.”

Ben Weijters: “Er zijn werkgebieden die elkaar zeker aanvullen of raken en het tegenovergestelde is ook zeker waar, dus niet veel anders dan in het verleden. Als je tenminste zelf goed op de hoogte bent van je eigen producten.”

Rudolf Nagtzaam: “Dat lijkt ons niet meer dan logisch. Als professioneel leverancier van theaterfaciliteiten zul je je toch tenminste moeten informeren over de omstandigheden waarin je terechtkomt. Bij ons is dit al jaren aan de gang, aangezien wij geluid, licht en video onder één dak hebben en dus ook aanbieden. Hetzelfde geldt voor technici van theaters en gezelschappen. Niet op een eilandje werken,

maar realiseren dat je deel uitmaakt van een groter geheel.”

Robert Winters: “Klopt helemaal. De raakvlakken zijn steeds groter, denk bijvoorbeeld aan de integratie van video binnen de lichtwereld. Natuurlijk is er ook sprake van interesse vanuit ons vakgebied voor de verschillende werkgebieden. Wij werken bij theaterinrichtingen dan ook steeds intensiever samen met andere leveranciers om het voor onze eindgebruiker zo optimaal mogelijk in te richten”

Bart Janssen: “Naar mijn mening valt dit relatief mee, daar een complete installatie in een theater vaak van een leverancier komt. De technici die in dit theater werken moeten hier op een goede manier mee om kunnen gaan, wat in de praktijk geen probleem is. Wat wel soms lastig is, is het programmeren van voorstellingen op verschillende systemen. Hier is al vaak over gesproken, maar nooit concreet actie op ondernomen. Ook hierbij geldt dat de operator in een theater een belangrijke rol speelt. Wanneer deze goed op de hoogte is van de mogelijkheden van de machine, kan deze een voorstelling altijd goed ‘vertalen’ naar de situatie. Ook voor voorstellingsleiders zien wij hier een rol weggelegd wat betreft eenduidigheid in kap- en changementlijsten. Deze verschillen vaak onderling, waardoor het lastig wordt alles goed te interpreteren, een bepaalde vorm van standaard notatie zou zeer wenselijk zijn. Het ‘patchen’ van voorstellingen is vaak complexer dan het programmeren op zich.”

Reageren op dit artikel?
Dat kan op www.av-entertainment.nl

Licht uit... ...spot aan

Of het nu gaat om een intiem televisieprogramma, een groot studioprogramma, de wereldtour van Madonna, een spetterende theatershow of een groots evenement, Flashlight verzorgt belichting op maat. Dankzij een mix van betrouwbaarheid en professionaliteit is Flashlight al jaren Nederlands grootste, meest innovatieve en onafhankelijke leverancier van licht- en rigging-faciliteiten.

Flashlight

One light fits all

www.flashlight.nl ♦ 030 242 88 88

Foto: Richard Procee

Robodock Festival

Mayumana

Foto: Lex Vermeend

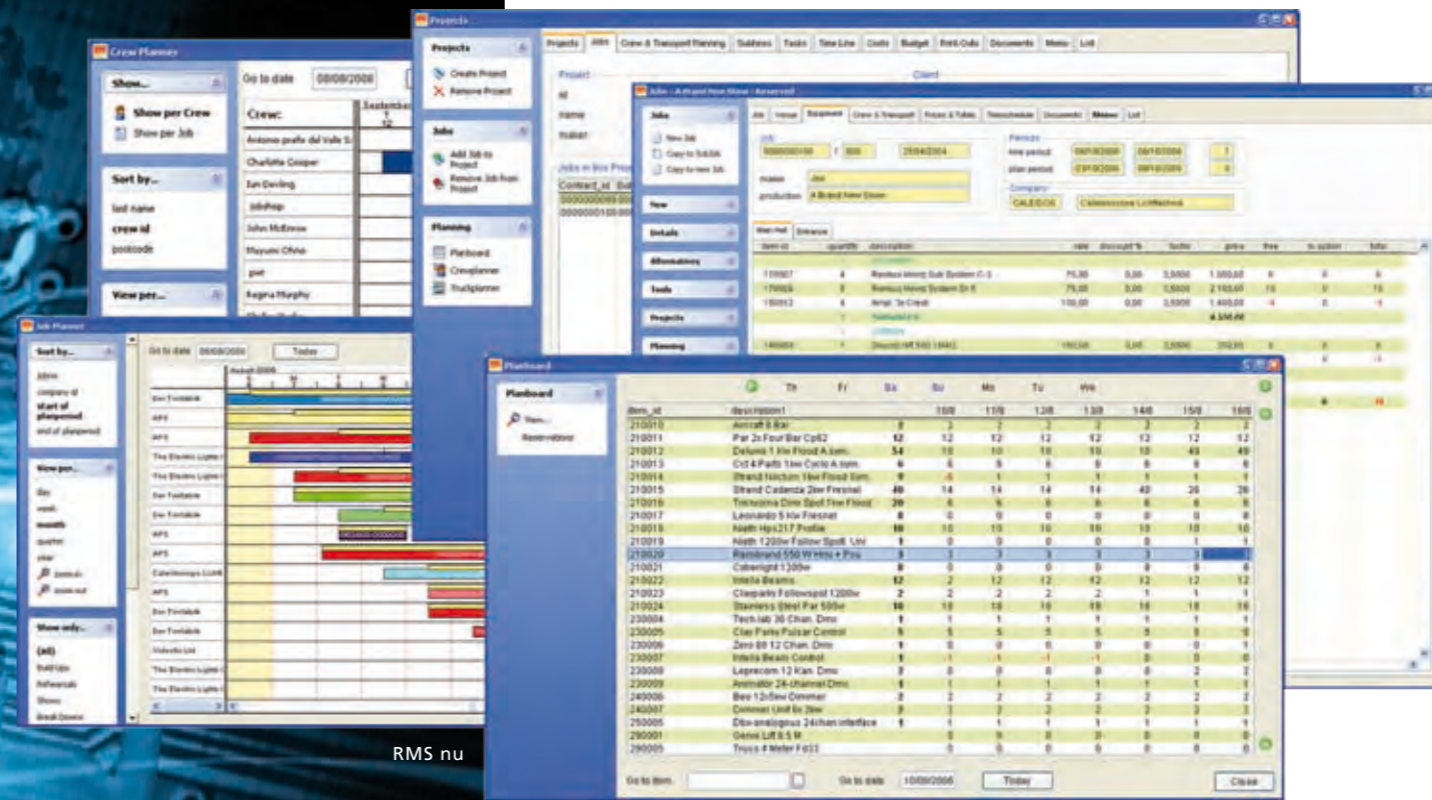
Friends for War Child Concert 2007

Foto: Lex Vermeend

Nationale Postcode Loterij Zomerkanjer

De stappen voorwaarts van Rental Management Systems (RMS)

RMS nu

RMS in de vorige eeuw

item	quint	refno	description	rate	free	opt.	price
69			NH STS SUB IR/RA	75.00	0	0	150.00
12			NH STS COVER	145.00	0	0	290.00
235			SYNGO PASTEN+SHE RACK	390.00	0	0	780.00
147			SYNGO CW 152A(2x 18" DRUMFILL)	118.00	0	0	236.00
153			SYNGO CW 152A W/STC (2 1/2" PL)	118.00	0	0	236.00
245			SYNGO CW 152 DUAL RACK	151.00	0	0	302.00
288			SYNGO CW 152 OVAD NOV RACK	277.00	0	0	554.00
353			SEA FLOOR 30/12	450.00	0	0	900.00
RENTAL MANAGEMENT SYSTEM							3333.00

Wanneer een product jarenlang vooral zichzelf verkoopt, dan weet je dat het met de kwaliteit en functionaliteit wel goed zit. Zo ook bij RMS (Rental Management Systems), een softwarepakket voor verhuur in de AV- en entertainmentindustrie. "Ik houd me het liefst bezig met de ontwikkeling ervan en de verkoopkant is eigenlijk ook nooit mijn grootste hobby geweest", legt bedenker Stan Gunkel uit. Maar nu wereldwijd inmiddels zo'n 450 bedrijven met RMS werken, verdient ook de verkoopkant de nodige aandacht. Daarom besloot Gunkel om distributeur Fredy Verkuijlen (AaRiverside) in de arm te nemen. AV & Entertainment Magazine sprak met Gunkel en Verkuijlen over het succes van RMS én de nieuwste ontwikkelingen in het pakket.

Hij zal het zelf niet glashard stellen, maar de kans bestaat dat Stan Gunkel wereldwijd de eerste was die met een verhuurpakket als RMS – puur bedoeld voor de projectmatige verhuur in de AV- en entertainmentindustrie - kwam. Ruim twee decennia geleden werkte hij namelijk bij Ampco, waar hij de verhuur verzorgde. "Computers waren in die tijd een beetje een hobby van me", legt Gunkel uit. "In de verhuur liep ik wel eens tegen problemen aan en daar ben ik toen een beetje mee gaan spelen. Daar ontstond toen eigenlijk een allereerste versie van RMS uit. Dat was overigens wel een versie waar alleen ik aan kon komen, want zodra je een verkeerde toets aanraakte dan ontplofte het zowat", herinnert hij zich lachend. Doordat Ampco

uiteraard veel contacten had met andere verhuurbedrijven, kwamen ook die bedrijven in aanraking met het systeem. Toen is het balletje gaan rollen en al in 1987 (!) kwam daar de eerste professionele versie uit voort.

Voordeel

Het 'balletje' blijft inmiddels al ruim twintig jaar doorrollen en dus is het pakket door de jaren heen steeds verder uitgegroeid. De jongste versie (RMS25) kent weer nieuwe features, die de mogelijkheden nog breder maken. Gunkel: "Het grote voordeel is dat het systeem is ontstaan uit dingen waar ik in de praktijk tegenaan liep. Ook nu luister ik nog vooral naar gebruikers, die soms suggesties doen ter ver-

dere verbetering van het pakket. Ik ken ook andere pakketten, maar dat zijn dan omgebouwde hotelreserveringssysteem of een omgebouwd systeem voor kraanverhuur. RMS is vanaf het allereerste begin echt voor deze branche bedoeld. Ik snap speakers en ik snap lampjes en ik weet dus waar de klanten het over hebben en wat voor hen belangrijk is. Dat is het grote voordeel."

Laagdrempelig

Het feit dat RMS puur op de AV- en entertainmentindustrie is gericht, is nog steeds wat het onderscheidt van de pakketten die in navolging van RMS op de markt zijn gekomen. "Het is ook echt gericht op de projectmatige verhuur, waarbij er op dag

A een pakket de deur uit gaat en op dag B weer terug gaat komen", vertelt Fredy Verkuijlen. Je kunt uiteraard je materialen en personeel er in kwijt, maar ook transport en planning en zaken als hotelkosten en dergelijke. Hoe meer gebruikers je krijgt, hoe meer ideeën er ontstaan. Zo heeft door de jaren heen vooral het internetgebruik een vlucht genomen. Door alle ontwikkelingen vermaakt Gunkel zich nog steeds prima met het toevoegen van nieuwe ideeetjes aan RMS: "Nu is het bijvoorbeeld belangrijk dat het systeem overall vandaan benaderbaar moet zijn. Mensen zitten niet meer zo veel op kantoor en willen ook op locatie kunnen inloggen en dat kan nu dus. Volgende stappen kunnen dan zijn dat het ook vanaf de mobiele telefoon

kan, maar daar zijn nu de schermpjes bijvoorbeeld nog te klein voor. In 1987 hadden we zulke dingen natuurlijk nog niet kunnen verzinnen, maar vanaf het moment dat computers goedkoper werden, is het snel gegaan." Verkuijlen onderschrijft dat: "Het is ook veel dichterbij de mensen komen te staan. Vroeger had je bijna een systeembeheerder nodig, maar tegenwoordig download je het systeem, je vraagt een licentie aan en je kunt aan de gang. Het is dus heel laagdrempelig." Volgens Gunkel is het ook daarna opvallend eenvoudig in het gebruik: "Voor bedrijven is het eigenlijk het grootste probleem om te kijken wat ze nou eigenlijk allemaal aan spullen in huis hebben. Daar moeten ze mee aan de slag en daar moet een artikelcodering voor verzonden worden. Het opzetten van die basisgegevens is eigenlijk het meeste werk, maar daarna is het eenvoudig en kan het binnen een week draaien." Verkuijlen beaamt dat: "Ik ken ook de nodige andere pakketten, maar RMS werkt echt het makkelijkst. Een implementatietraject is negen van de tien keer niet eens nodig. Acht van de tien gebruikers beginnen er mee en vinden zelf makkelijk hun weg."

Toekomst

Mensen zijn tegenwoordig al zo gewend

om met computers te werken, dat ook het wennen aan RMS dus heel snel gaat. Ook facturen en dergelijke in de eigen huisstijl uitprinten kan bijvoorbeeld makkelijk. De lay-out kan namelijk eenvoudig worden aangepast. Wel is het natuurlijk zaak dat alles wordt in gevoerd. Gunkel: "Ik kan wel invoeren dat ik nog twee recorders in het magazijn heb liggen, maar als er iemand dat magazijn inloopt, een recorder pakt en dat vervolgens niet registreert, dan heb ik er natuurlijk nog niks aan." In de toekomst zullen de ontwikkelingen volgens Gunkel nog veel verder gaan. "We zijn bijvoorbeeld bezig met barcoding en RFID-systemen. Dat klinkt allemaal al wel leuk, maar in de praktijk werkt het nu nog niet optimaal. Het zou mooi zijn als je met een vrachtwagen vol met spullen met RFID-tags door een poortje rijdt, dat dan alles oppikt, maar zo werkt het nog niet. Dat zou namelijk teveel informatie ineens zijn voor de ontvanger. Het is nu dus nog even toekomstmuziek, maar we zijn er mee bezig. De software is er nu al wel klaar voor, maar het is nog wachten op de goede hardware, goede tags en ontvangers die de boel goed kunnen uitlezen. Het duurt dus nog even, maar het komt er wel aan. Dat zijn dus weer verdere stappen voorwaarts die gaan komen."

advertentie index

4 Event Systems / Victor Event Support 72	Heavy Studio's Holland 8, 72	Sennheiser 92
All Areas 12	H0I 16	Service Connection 8
All Music 8	Homan 86	Showtex 52
Allfence 80	Hulskamp 64	Skylite 24
Audipack 28	IS Europe 16	Smash Sound 72
AV Stumpf1 54	Kunst & Cultuur 65	Spijkerman 72
AV Supersales 8	Lacie 32	Spotrental 72
Basement Electric 18	Lagotronics 24	Stagehands 73
Belden 91	Lemo 30	Story Sound 80
BVA Auctions 18	Licht & Zo 72	Thearent 52
Canon 2	Media Assist 28	Theatex 54
CN Rood 40	Mediacollege Amsterdam 8	TM Audio 48
Comex Sales 8	Meekel Cases 72	Two Shot 8
Cueco 72	Mel Broadcast Solutions 8	Universal 8
D&MS 40	Mitsubishi 30	Vakbeurs Theaterotechniek 62
Datavideo 26	Mojo Barriers 72	Van Diepen van der Kroef 13
Delta Star 8	Nelis Trucking Support 72	Van Oostvoorn 34
Duplidata 44	Neutrik 44	Videolink 16
Dutchview 12	Output 35	XL Video 86
Faber AV 76	Piet Hoesen 8	
Flashlight 69	Prolyte 80	
Focus Sales 62	RMS 84	
Frontline Rigging 72	Robosound 8	
Gigant Podia 84	Rotterdam Rigging 84	
Gobo Image 62	Select AV 6	

AV&Entertainment MAGAZINE

colofon

Jaargang 3, nummer 6, november, www.av-entertainment.nl. Een uitgave van: MVM Producties bv, Postbus 6684, 6503 GD Nijmegen, Kerkenbos 12-26c, 6546 BE Nijmegen, t: 024 - 3 738 505, f: 024 - 3 730 933, Uitgever: Michael van Munster
 Hoofdredactie: Teun van Thiel Redactiemedewerkers: Ivo van den Broek, Arnout van der Hoek, Lucas Vroemen
 Email: info@av-entertainment.nl Vormgeving Joost Franken (Art-direction), Jan-Willem Bouwman
 Media Advies: Van Munster Media B.V., Ruben Jansen t: 024-3734467 e: ruben@av-entertainment.nl, René Janssen e: rene@av-entertainment.nl t: 024-3738055 Advertentietarieven: op aanvraag Abonnementen: t: 024 - 3738 505, Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Alle abonnementen hebben een looptijd van één jaar en worden automatisch verlengd, tenzij de abonnee uiterlijk 3 maanden voor verstrijken schriftelijk opzegt.
 Abonnementprijs per jaar 39 euro excl. btw. Nabestellingen: Oude nummers (5 euro per exemplaar) telefonisch bestellen via 024-3734467 Copyrights: Het auteursrecht op de in dit tijdschrift verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden.

HDTV powered by BELDEN

Installable Performance®
 Maximum Transmission Distance at Serial Digital Data Rates

Data Rate:	1.5 Gb/s		1.5 Gb/s		3.0 Gb/s		
Spec:	SMPTE 292M		Independent Test*		SMPTE 292M		
Application:	HDTV		HDTV		Prog. Scan HDTV		
Part No.:	ft.	m	ft.	m	ft.	m	
1790T	110	34	132	40	+6	80	24
1855A	260	79	263	80	+1	150	46
1505A	310	94	394	120	+26	220	67
1505F	225	69	328	100	+31	-	-
1694A	400	122	459	140	+18	270	82
7731A	550	168	656	200	+32	360	110

* more details available

New Test Results
 The Verdict:
 Belden Exceeds the Listed Values (SMPTE 292M)

ft.	m	
132	40	+6
263	80	+1
394	120	+26
328	100	+31
459	140	+18
656	200	+32

The Key Advantage:
 Higher Performance – Longer Distances

Belden Exceeds the Standards

Positive Test for Brilliance™ Broadcast Video Coaxes

An independent test laboratory took an in-depth look at the HD performance of the video coaxes used in TV studios. Cables were tested for return loss, attenuation and maximum cable run on HD (1080i and 720p).

The most popular precision video coaxial cables for HDTV/SDI, Belden Brilliance™ 1790T, 1855A, 1505A, 1505F, 1694A and 7731A were subjected to extended testing. In the end results all Belden products delivered performance values that are exceeding the standards.

Installable Performance®

Brilliance™ broadcast video coaxes are designed for maximum bandwidth, minimum return loss and minimum attenuation loss. These cables already meet the very tight specifications for electrical properties and are ideally suited for both analog and digital video in broadcast, post-production and other critical video applications.

For more information please visit www.belden-emea.com

Magic in the Air

50 Years of Sennheiser wireless Microphones

There`s nothing more exciting than the magic of an electrifying performance – and nothing harder to capture. 50 years ago, Sennheiser`s engineers designed their first bulletproof wireless systems to grab that magic and transmit it with flawless fidelity. Today, top artists like Nelly Furtado insist on Sennheiser wireless for the freedom to deliver their magic. Whether it`s microphone or monitor systems for broadcast, theater or stage, Sennheiser sets standards for wireless quality and sound. www.sennheiser.nl